

Com si fossin independents...

JUAN JOSÉ LÓPEZ BURNIOL / Notari

AVUI, 5.09.09

Fa temps que defenso la idea que aquest tros de terra que uns coneixen com a Espanya i altres com a Estat espanyol tan sols es pot articular políticament de quatre maneres: 1. Com un Estat unitari i centralista. 2. Com un Estat federal, simètric pel que fa al tipus de relació entre les comunitats autònomes i el govern central, i asimètric pel que fa la contingut de les seves respectives competències, perquè també son asimètrics els pressupostos –històrics i culturals– de què parteixen les diferents comunitats. 3. Com una confederació entre diferents Estats. 4. Com diferents Estats independents. I afegeixo que, d'aquestes quatre possibilitats teòriques, tan sols dues son possibles.

L'Estat unitari i centralista no es va poder bastir a Espanya al seu moment, amb la revolució burgesa, per la debilitat d'aquesta. L'Estat lliberal espanyol no va ser capaç d'assolir ni la unitat de caixa –Navarra i les tres províncies basques sempre han tingut caixa pròpia (concert)– ni la unitat de dret civil –Catalunya, Aragó, Balears, Navarra, Biscaia i Àlaba, i Galícia han conservat el seu dret propi–. El model francès va ser inassequible: França ha estat feta pels reis –les fronteres naturals– i pel París revolucionari que es va imposar a la resta del país –la República laica, unitària i centralista–. Madrid no era París. I si llavors no va ser possible un Estat espanyol unitari i centralista, encara ho és menys ara.

La confederació, impulsada per Catalunya, tampoc és viable. I no per cap raó conceptual. Tal vegada seria la fórmula que més s'avindria

amb la realitat dels fets; però, tenint en compte l'extraordinari efecte mimètic que Catalunya provoca en tot Espanya, la relació confederal que conquerís Catalunya seria immediatament reivindicada per Aragó, Balears, València, Andalusia... I no hi ha Estat que aguanti mitja dotzena, o més, de relacions bilaterals. L'Estat esclataria.

Queden, per tant, tan sols dos camins: l'Estat federal –simètric pel que fa a l'estructura i asimètric pel que fa al contingut competencial–, i la coexistència de diferents Estats independents –es a dir, el reconeixement del dret de autodeterminació. Aquesta és la meva tesi: l'única disjuntiva realista està avui entre federalisme o autodeterminació. Amb el benentès que no es tracta que m'hagi fet independentista, sinó que reconec a Catalunya el dret a marxar si no accepta la fórmula –que està per veure que arribi a oferir-se-li– d'integrar-se en un Estat federal estructurat en els termes apuntats.

Dit això, pensava que havia esgotat les formes d'afrontar el tema de les relacions Espanya-Catalunya, però m'equivocava. Hi ha un cinquè camí: el de viure com si es fos independent sense ser-ho. Me'n vaig adonar al mig d'una conversa amb un amic gironí, arrelat des de fa anys a Barcelona i que pertany a una família molt ampla. “Molts dels meus nombrosos nebots –em va dir–, no és que siguin independentistes, és que viuen com si fossin independents”. Superat un lleu desconcert inicial, ho vaig entendre. De fet, és tracta d'una posició molt difosa, que descansa en una idea axial: res de positiu pot venir d'Espanya, que tan sols és vista com un pou sense fons, causant del drenatge incessant de recursos que pateix Catalunya. I, a partir d'aquí, se'n treuen les conseqüències: no és possible cap projecte compartit amb Espanya; tan

sols compten els interessos de Catalunya; l'àmbit de referència de Catalunya és Europa i el món...

Cap crítica em toca fer a aquest plantejament. Cadascú pensa el que vol. Tan sols vull reflexionar sobre el rerefons que pot donar sentit a aquest viure com si es fos independent sense ser-ho. Hi ha dues possibilitats:

1. Viure com si es fos independent sense ser-ho, amb l'esperança que la independència de Catalunya caigui com una fruita madura. Primer seria la desafecció sentimental, després vindria el divorci polític –ja no hi hauria cap projecte compartit amb Espanya, sinó tan sols una carcassa estatal buida de contingut real–. Mentrestant s'esgarraparien totes les competències que es pogués, fins que, al final, s'arribaria a la independència d'una forma tan inexorable com natural, tan inevitable com pacífica.

2. Viure com si es fos independent sense ser-ho i passant de tota altra qüestió, com una fórmula còmoda i presentable d'eludir el gran problema a resoldre: què és el que vol Catalunya en el seu conjunt – Catalunya tota–, i, segons quin sigui el seu objectiu, si està disposada a adoptar les decisions que calguin per assolir-lo, encara que siguin feixugues i de resultat incert.

No tinc res a dir del primer posicionament: sobre si és realista o fruit tan sols dels bons desitjos. Em sento incapaç de fer profecies, si bé tinc molt assumit que tots –les persones i els pobles– som sempre fills dels nostres propis actes, raó per la qual –moltes vegades– deixar al pas del temps la resolució dels problemes no és més que una manifestació

d'eterna adolescència, per no dir d'impotència. En canvi, sí que trobo inacceptable el segon plantejament, que és –per a mi– el resultat d'una barreja entre la frivolitat més estèril i la fatxenderia més buida, antesala sempre –i hi ha exemples no massa llunyans– del ridícul més espantós.

En qualsevol cas, viure com si es fos independent sense ser-ho comporta un risc: no estàs ni a la sala de màquines del teu vaixell – perquè no en tens–, ni a la del vaixell en què viatges –encara que no t'agradi–, raó per la qual no comptes a l'hora de decidir el rumb. Aquesta situació no es pot mantenir. Abans o després, Catalunya s'haurà de plantejar a on vol estar. Però d'això en parlaré un altre dia.